

Innst. 42 L

(2012–2013)

Innstilling til Stortinget fra kommunal- og forvaltningskomiteen

Prop. 132 L (2011–2012)

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om endringer i statsborgerloven

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Innledning

I proposisjonen foreslås endringer i statsborgerloven § 29 som gjør at statsborgermyndighetene kan innhente opplysninger fra andre offentlige organer uten hinder av taushetsplikt.

Forslaget har bakgrunn i EFFEKT-programmet, som er utlendingsmyndighetenes og statsborgermyndighetenes utviklingsprogram innen IKT.

Når et offentlig forvaltningsorgan har opplysninger om noens personlige forhold, er utgangspunktet at disse opplysningene er taushetsbelagte, med mindre annet er fastsatt eller klart forutsatt i lov. Det pekes i proposisjonen på at hensynet til effektivitet og brukerservice imidlertid taler for at statsborgermyndighetene bør få tilgang til opplysninger om søkeren uten å måtte gå via søkeren. Elektronisk informasjonsutveksling kan også være ressursbesparende for avgiverorganet, særlig hvis det er mulig å innhente informasjonen automatisk. Kortere saksbehandlingstider i statsborgerskapsaker vil være en gevinst både for samfunnet og for den enkelte søker.

Det vises i proposisjonen til at forslaget innebærer bedre service overfor søkeren, som slipper å innlevere de samme opplysningene flere ganger, eller selv innhente informasjon fra ett offentlig organ for så å videreformidle denne informasjonen til et annet. Forslaget vil også gi bedre sikkerhet for at forvaltningen legger korrekte opplysninger til grunn.

Søkeren kan ønske å holde tilbake opplysninger fordi vedkommende ønsker å bli/forbli norsk statsborger. Kontrollhensyn taler dermed for at statsborgermyndighetene skal kunne innhente disse opplysningene elektronisk.

Forslag til endringer i statsborgerloven og statsborgerforskriften har vært på alminnelig høring.

1.2 Bakgrunn

Det vises i proposisjonen til at det for å kunne forberede og avgjøre saker etter statsborgerloven er nødvendig for statsborgermyndighetene å innhente ulike typer opplysninger.

1.2.1 Opplysninger om inntekt og formue fra ligningsmyndighetene

Det er et vilkår for norsk statsborgerskap etter søknad at søkeren fyller vilkårene for permanent oppholdstillatelse i utlendingsloven § 62, jf. statsborgerloven § 7 første ledd bokstav d. Opplysninger om inntekt og formue vil være nødvendig for å vurdere om søkeren fyller vilkårene for permanent oppholdstillatelse.

For å få norsk statsborgerskap etter søknad må søkeren være løst fra annet statsborgerskap, jf. statsborgerloven § 7 første ledd bokstav h og § 10. Norsk statsborgerskap skal videre tilbakekalles dersom løsningskravet ikke er oppfylt, jf. statsborgerloven § 26 første ledd. Søkeren kan unntas fra kravet om å løse seg fra annet statsborgerskap dersom gebyret som kreves av tidligere hjemland er urimelig tyngende, jf. statsborgerforskriften § 6-1 nr. 5. Opplysninger om alminnelig inntekt er nødvendig for å finne ut om søkeren kan unntas fra løsningskravet.

Norsk statsborgerskap kan tilbakekalles etter statsborgerloven § 26 annet ledd dersom vedtaket er bygget på uriktige eller ufullstendige opplysninger.

En vurdering etter § 26 annet ledd kan gjøre det nødvendig å innhente opplysninger om inntekt og formue fra ligningsmyndighetene.

1.2.2 Opplysninger om arbeidsforhold, trygd og sosialstønad fra arbeids- og velferdsforvaltningen

Søkeren må fylle vilkårene for permanent oppholdstillatelse for å få norsk statsborgerskap etter søknad, jf. statsborgerloven § 7 første ledd bokstav d. Opplysninger om arbeidsforhold, trygd og sosialstønad er nødvendig for å finne ut om søkeren fyller kravene til underhold og/eller arbeid i disse sakene.

En vurdering av tilbakekall etter § 26 annet ledd kan gjøre det nødvendig å innhente opplysninger om arbeidsforhold, trygd og sosialstønad.

1.2.3 Opplysninger om utdanningsstøtte fra Statens lånekasse for utdanning

Opplysninger om utdanningsstøtte er nødvendig for å finne ut om søkeren fyller vilkårene for permanent oppholdstillatelse, jf. statsborgerloven § 7 første ledd bokstav d. I saker med underholds- og/eller arbeidskrav er utdanningsstøtten en del av inntektsgrunnlaget.

En vurdering av tilbakekall etter § 26 annet ledd kan gjøre det nødvendig å innhente opplysninger om utdanningsstøtte.

1.2.4 Opplysning om politietterforskning

Dersom søkeren er under etterforskning for et straffbart forhold som kan få betydning for søknaden, kan behandlingen stilles i bero i påvente av avklaring av straffesaken jf. statsborgerloven § 30 annet ledd. Statsborgermyndighetene har behov for opplysninger fra politiet om hvorvidt søkeren er under etterforskning.

1.3 Gjeldende rett

I dette kapittelet presenteres ulike bestemmelser om taushetsplikt som har betydning for forslaget.

1.3.1 Taushetsplikt

1.3.1.1 OFFENTLEGLOVA

Hovedregelen i lov 19. mai 2006 nr. 16 om rett til innsyn i dokument i offentlig verksemd (offentleglova) er at alle saksdokumenter i offentlig virksomhet er åpne for innsyn, jf. offentliglova § 3. Unntak fra hovedregelen krever hjemmel i lov. Opplysninger underlagt taushetsplikt i lov eller i medhold av lov, er unntatt fra innsyn, jf. § 13.

1.3.1.2 FORVALTNINGSLOVEN

Hovedregelen er at opplysninger om noens «personlige forhold» er taushetsbelagt ifølge lov 10. feb-

ruar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) § 13 første ledd nr. 1. Forvaltningsloven §§ 13a flg. angir unntak fra hovedregelen i § 13.

Videre inneholder særlovgivningen bestemmelser om taushetsplikt og opplysningsplikt uten hinder av taushetsplikt. For at opplysninger som er taushetsbelagte skal kunne gis ut må dette imidlertid være fastsatt eller klart forutsatt i lov, jf. forvaltningsloven § 13 f annet ledd.

1.3.1.3 STATSBORGERLOVEN

De alminnelige reglene om taushetsplikt gjelder i utgangspunktet også for statsborgermyndighetene. I statsborgerloven § 29 annet ledd er det gjort unntak fra taushetsplikten for politiet. Etter anmodning fra Utlendingsdirektoratet, Utlendingsnemnda og departementet plikter politiet å gi opplysninger om den saken gjelder er siktet, tiltalt eller ilagt straff eller særreaksjon for straffbart forhold, dersom opplysningene er nødvendige for behandling av sak etter loven. Bakgrunnen for denne bestemmelsen er vilkåret om ikke å være ilagt straff eller strafferettslig særreaksjon eller ha utholdt karenstid ved erverv av norsk statsborgerskap etter søknad, jf. stbl. § 7 første ledd bokstav g.

1.3.1.4 LIGNINGSLOVEN

Tilgangen til ligningsopplysninger begrenses av taushetsplikten i lov 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltning (ligningsloven) § 3-13. Ifølge annet ledd bokstav h er imidlertid ikke taushetsplikten noe hinder der lovpåbud fastsetter eller klart forutsetter at taushetsplikten ikke skal være til hinder for å gi opplysningene.

Elektronisk tilgang til ligningsopplysninger er regulert av forskrift 31. oktober 2003 nr. 1291 om elektronisk tilgang til opplysninger i ligningsforvaltningens registre. Forskriften gir også hjemmel for at Skattedirektoratet kan gi nærmere retningslinjer om hvordan tilgang til opplysningene skal gis, om krav til informasjonssikkerhet som følger av personopplysningsloven med forskrifter og om betaling for opplysninger.

1.3.1.5 POLITIREGISTERLOVEN

Det vises i proposisjonen til at lov 28. mai 2010 nr. 16 om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten (politiregisterloven) er vedtatt, men ikke trådt i kraft. Loven samler regelverket om politiets taushetsplikt og utlevering av opplysninger fra politiet til andre etater. Politiets taushetsplikt skal ikke være til hinder for at opplysninger utleveres til andre offentlige organer i deres interesse, dersom det er nødvendig for å fremme mottakerorganets oppgaver etter lov, eller for å hindre at virksomhet blir ut-

øvd på en uforsvarlig måte, jf. lovens § 30. Bestemmelsen gir hjemmel for utlevering av informasjon fra politiet, enten ved at politiet kan utlevere opplysninger eller at politiet skal utlevere opplysninger. Med sistnevnte tas sikte på de tilfeller der politiet av eget tiltak skal utlevere opplysninger til andre offentlige organer i deres interesse. Politiregisterloven § 30 forutsetter nærmere regulering av utleveringen i forskrift. Slike forskriftsbestemmelser er under utarbeidelse og vil bli satt i kraft samtidig med politiregisterloven.

1.3.1.6 BEHANDLING AV PERSONOPPLYSNINGER

Lov 14. april 2000 nr. 31 om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven) gjelder for behandling av personopplysninger som helt eller delvis skjer med elektroniske hjelpemidler og annen behandling av personopplysninger når disse inngår eller skal inngå i et personregister, jf. § 3 første ledd. Personopplysninger kan bare behandles dersom den registrerte har samtykket, eller det er fastsatt i lov at det er adgang til slik behandling, eller dersom det er nødvendig av hensyn til nærmere angitte formål, jf. § 8.

Dersom opplysningene er «sensitive», er det ytterligere vilkår for å behandle opplysningene i § 9.

Dersom vilkårene for å behandle personopplysninger er oppfylt, må opplysningene behandles i henhold til visse grunnkrav, jf. personopplysningsloven § 11. Det overordnede formålet med disse vilkårene er å sikre at personopplysninger har god opplysningskvalitet, dvs. at de er korrekte, fullstendige og oppdaterte, og at de er relevante for formålet med behandlingen.

Elektronisk behandling av personopplysninger krever at det gis melding til Datatilsynet, jf. personopplysningsloven § 31.

1.3.2 EU-rett og internasjonale forpliktelser

Det vises i proposisjonen til at Europaparlaments- og rådsdirektiv 95/46/EF av 24. oktober 1995 om beskyttelse av fysiske personer i forbindelse med behandling av personopplysninger og om fri utveksling av slike opplysninger (personverndirektivet), har som siktemål å etablere felles reguleringsprinsipper og et ensartet vern for behandling av personopplysninger i hele EU-området. Personverndirektivet er gjennomført i norsk rett ved personopplysningsloven.

Europarådets konvensjon 4. november 1950 om beskyttelse av menneskerettighetene og de grunnleggende friheter (EMK) artikkel 8 og FNs konvensjon 16. desember 1966 om sivile og politiske rettigheter (SP) artikkel 17 fastslår at enhver har rett til respekt for privatliv, familieliv, hjem og korrespondanse. Barns rett til personvern presiseres i FNs konvensjon

20. november 1989 om barns rettigheter (BK) artikkel 16, hvor det fremgår at ingen barn skal utsettes for vilkårlig eller ulovlig innblanding i sitt privatliv, sin familie, sitt hjem eller sin korrespondanse, eller for ulovlige angrep mot sin ære eller sitt omdømme. Det vises i proposisjonen til at på samme måte som for den tilsvarende bestemmelsen i EMK artikkel 8, vil beskyttelse av barns personopplysninger måtte anses omfattet av begrepet «privatliv».

Europarådets konvensjon 28. januar 1981 nr. 108 om personvern i forbindelse med elektronisk databehandling av personopplysninger ble ratifisert av Norge 20. februar 1984. Det vises i proposisjonen til at formålet med konvensjonen er å sikre respekten for frihet og andre grunnleggende rettigheter i forbindelse med lagring og håndtering av personopplysninger. Særlig aktuelle for dette lovforslaget er vilkårene i konvensjonens artikkel 5 om bearbeidning av personopplysninger ved elektronisk saksbehandling.

1.4 Høringsforslaget

Departementet foreslo i høringsbrevet at gjeldende § 29 annet ledd endres slik at bestemmelsen hjemler informasjonsinnhenting i flere tilfeller enn det den gjør i dag. I dag hjemler bestemmelsen informasjonsinnhenting fra politiet. Forslaget gikk ut på at statsborgermyndighetene skal kunne innhente opplysninger fra politiet, arbeids- og velferdsforvaltningen, ligningsmyndighetene og Statens lånekasse for utdanning.

Forslaget innebærer at det skal fremgå av loven hvilke organer som har opplysningsplikt. Det kan bare innhentes informasjon som er nødvendig for behandling av sak etter loven. I hvilke saker det er nødvendig å innhente opplysninger fra det aktuelle organet, vil fremgå av statsborgerforskriften.

Opplysningsplikten inntreffer ifølge høringsforslaget når statsborgermyndighetene anmoder om tilgang til opplysninger. Det er statsborgermyndighetene som kan innhente og behandle opplysningene. De som forbereder saker og fatter vedtak etter statsborgerloven er Kongen, departementet, Utlendingsnemnda, Utlendingsdirektoratet, politiet og utenriksstasjonene, jf. statsborgerloven § 2. Etter høringsforslaget skal det gis nærmere bestemmelser i forskrift om hvilke organer som kan innhente de ulike opplysningene.

Det er kun nødvendige opplysninger om den saken gjelder og om referansepersonen til den saken gjelder som kan innhentes. Referansepersonens økonomiske situasjon kan ha betydning for om søkeren oppfyller vilkårene for permanent oppholdstillatelse. Det er et vilkår for norsk statsborgerskap at søkeren oppfyller vilkårene for permanent oppholdstillatelse.

Departementet foreslo i høringsbrevet at forskriftshjemmelen i gjeldende § 29 annet ledd siste

setning blir endret og plasseres i et nytt tredje ledd i bestemmelsen. Forslaget innebærer at Kongen skal gi nærmere regler om hvilke organer som kan be om opplysninger, i hvilke sakstyper det kan innhentes opplysninger, hvem det kan innhentes opplysninger om og hvilke opplysninger som kan innhentes.

1.5 Departementets vurdering

1.5.1 Innledning

I proposisjonen vises det til at departementet har merket seg at flertallet av høringsinstansene støtter forslaget. I proposisjonens kapittel 7 gjennomgås merknadene som knytter seg til de materielle endringene lovforslaget innebærer. Nærmere om høringsinstansenes syn, se proposisjonens kapittel 6.

1.5.2 Innhenting av opplysninger om mistanke

Det vises i proposisjonen til at Justis- og beredskapsdepartementet og Politidirektoratet har merknader til at det skal kunne innhentes opplysninger om hvorvidt en søker er mistenkt for et straffbart forhold. Det påpekes at begrepet «mistanke» ikke er definert i straffeprosessloven og at det kan bli uklart når dette vilkåret er oppfylt. Politidirektoratet mener man bør bruke begrepet «under etterforskning». Justis- og beredskapsdepartementet, Politidirektoratet og Politiets fellesforbund har innvendinger mot at opplysninger kan innhentes der det strider mot etterforskningshensyn.

Statsborgerloven har i § 30 annet ledd en bestemmelse om at behandlingen av en søknad kan stilles i bero dersom søkeren er under etterforskning for et straffbart forhold som kan få betydning for søknaden.

Departementet er av den oppfatning at statsborgermyndighetene skal kunne innhente opplysninger fra politiet som er nødvendige for å kunne stille en søknad i bero etter statsborgerloven § 30 annet ledd. Det er derfor nødvendig for statsborgermyndighetene å kunne innhente opplysninger om at en søker er under etterforskning for et straffbart forhold som kan få betydning for statsborgerskapssøknaden.

På bakgrunn av høringsinstansenes merknader foreslår departementet at politiet skal ha plikt til å gi opplysninger om den saken gjelder er siktet, tiltalt eller ilagt straff eller særreaksjon. Dette er i tråd med gjeldende rett. Det vil i tillegg åpnes for innhenting av opplysninger om den saken gjelder er under etterforskning for et straffbart forhold som kan få betydning for statsborgerskapssøknaden, så fremt etterforskningshensyn ikke tilsier at opplysningene ikke gis ut. Dette blir regulert nærmere i statsborgerforskriften. I disse sakene vil det være avgiverorganet som vurderer om opplysningene kan utleveres.

1.5.3 Taushetsplikt og personvern

Det vises i proposisjonen til at Datatilsynet, Redd Barna og Juss-Buss mener at de foreslåtte endringene kan være i strid med kravet til nødvendighet som følger av diverse bestemmelser som beskytter personvernet. De mener at tiltaket kan gjennomføres på en mindre inngripende måte. Det vises til ulike internasjonale bestemmelser.

Videre nevnes muligheten for kontradiksjon som en utfordring med de foreslåtte bestemmelsene.

Det pekes i meldingen på at statsborgermyndighetene får tilgang til opplysninger om søkeren, er nødvendig for at de skal kunne avgjøre saker etter statsborgerloven. I dag er det søkeren selv som må legge frem det meste av opplysninger og dokumentasjon i forbindelse med søknad om statsborgerskap. Den eneste hjemmelen statsborgermyndighetene allerede har til å innhente opplysninger fra andre organer, er hjemmelen for innhenting av vandelsopplysninger i statsborgerloven § 29 annet ledd.

Elektronisk informasjonsinnhenting direkte fra flere organer vil redusere saksbehandlingstiden betydelig fordi statsborgermyndighetene blir i stand til å innhente strukturerte data direkte i saksbehandlingssystemet.

Videre er det i saker om statsborgerskap et krav at vilkårene skal være oppfylt på vedtakstidspunktet jf. statsborgerloven § 7. Hjemler som åpner for direkte innhenting fra andre offentlige organer, vil sikre at statsborgermyndighetene kan hente inn oppdatert, korrekt og fullstendig saksinformasjon på det tidspunktet vedtaket skal fattes.

Det pekes i meldingen på at også kontrollhensyn tilsier at myndighetene bør få oppdaterte opplysninger.

For å ha rett til norsk statsborgerskap er det tilstrekkelig at vilkårene for permanent oppholdstillatelse ifølge § 62 er oppfylt på vedtakstidspunktet. Det er ikke et krav at tillatelsen faktisk er innvilget, jf. statsborgerloven § 7 første ledd bokstav d. Majoriteten av dem som søker om statsborgerskap har allerede permanent oppholdstillatelse. Behovet for å innhente opplysninger fra Statens lånekasse for utdanning og arbeids- og velferdsforvaltningen vil bare gjelde der søkeren ikke allerede har permanent oppholdstillatelse og i saker om tilbakekall av statsborgerskap. Hjemler for innhenting av opplysninger fra Statens lånekasse for utdanning og arbeids- og velferdsforvaltningen i statsborgerloven vil derfor i mindre grad bli tatt i bruk enn de tilsvarende hjemlene i utlendingsloven.

Det gis i dag informasjon om bruk av opplysninger i søknadsskjemaet for søknad om statsborgerskap. Søkeren og referansepersonen vil vite hvilke vilkår som stilles for en innvilgelse og hvilke opplysninger det er nødvendig å klarlegge før et vedtak kan

fattes. Både søkeren og referansepersonen kan utøve innsynrett etter forvaltningsloven og personopplysningsloven. Søknad om statsborgerskap for barn fremmes av de eller den som har foreldreansvaret, jf. statsborgerloven § 31. Den eller de som har foreldreansvar vil kunne ivareta barnets interesser i saken. For barn som har fylt tolv år kreves det samtykke i søknaden, og barn som ikke har fylt tolv år skal gis mulighet til å gi uttrykk for sin mening.

Løsningen for informasjonsinnhenting er utført slik at statsborgermyndighetene skal ha riktige og oppdaterte opplysninger, og kun de opplysningene som er relevante for den oppgaven som skal utføres i en bestemt del av saksløpet.

Ved behandling av de samme personopplysningene kan mottakerorganet og avgiverorganet være bundet av ulike regler om taushetsplikt. Der avgiverorganet er bundet av særlige lov- og forskriftsregler om taushetsplikt som går utover de alminnelige reglene i forvaltningsloven, vil det bero på en tolkning av de aktuelle reglene hvorvidt også statsborgermyndighetene er bundet av denne særlige taushetsplikten når de mottar opplysninger fra avgiverorganet.

Det vises i proposisjonen til at departementet vurderer innføringen av de foreslåtte hjemlene som nødvendige. Hensynene det er vist til ovenfor, vil ikke kunne ivaretas fullt ut ved at søkeren selv innhenter opplysningene eller samtykker til innhenting av opplysningene. Videre mener departementet at mulighetene for kontradiksjon er sikret ved at statsborgermyndighetene gir informasjon om innhenting av opplysninger og ved rett til innsyn. Dersom statsborgermyndighetene avslår en søknad om statsborgerskap eller tilbakekaller norsk statsborgerskap, vil søkeren ha rett til å klage på vedtaket. Statsborgermyndighetene vil kun innhente opplysninger som er nødvendige for å behandle en sak etter statsborgerloven, og regler om taushetsplikt vil hindre at disse opplysningene spres videre.

1.5.4 Opplysninger om opplæring etter introduksjonsloven fra kommunene

Det vises i proposisjonen til at både Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Politidirektoratet (POD) skriver at de har behov for opplysninger fra kommunene om søkeren har gjennomført pliktig norskopplæring i henhold til introduksjonsloven, jf. statsborgerloven § 7 første ledd bokstav f, jf. § 8 og statsborgerforskriften §§ 4-1 til 4-3.

Ikke alle søkere har rett og/eller plikt til å delta i opplæring i norsk og samfunnskunnskap. Rett og plikt gjelder personer som er omfattet av introduksjonsloven § 17 og som har fått oppholdstillatelse etter 1. september 2005. Disse søkerne er registrert i Nasjonalt introduksjonsregister (NIR).

Den opplæringen kommunene har ansvaret for skal registreres på deltakerne i NIR, jf. forskrift om nasjonalt introduksjonsregister § 10. I forbindelse med behandling av saker om norsk statsborgerskap skal opplysninger om gjennomført opplæring, fritak fra plikt til opplæring eller om dokumentasjon av tilstrekkelige kunnskaper i norsk eller samisk overføres fra NIR til statsborgermyndighetenes datasystem (DUF).

Det vises i proposisjonen til at erfaringsvis er ikke alltid opplysningene som overføres fra NIR til DUF tilstrekkelige for å finne ut om vilkåret om gjennomført norskopplæring er oppfylt. I de tilfelle kommunene har hatt ansvar for søkerens opplæring, jf. introduksjonsloven, vil innhenting av opplysninger direkte fra kommunene avhjelpe dette problemet.

Departementet foreslår på bakgrunn av høringsinstansenes merknader at statsborgermyndighetene etter anmodning skal kunne innhente opplysninger fra kommunene om gjennomført norskopplæring etter introduksjonsloven. Dette innebærer en utvidelse i forhold til forslaget som ble sendt på høring. Kommunenes plikt til å utlevere opplysninger uten hinder av lovbestemt taushetsplikt vil fremgå av statsborgerloven § 29 annet ledd bokstav e. Det kan bare innhentes opplysninger som er nødvendige for å avgjøre saken. Det vil si at statsborgermyndighetene bare kan innhente opplysninger i saker der opplysninger i DUF ikke gir svar på om norskopplæringen er gjennomført i tråd med regelverket. Det vil reguleres i statsborgerforskriften hvilke organer som kan be om opplysninger, i hvilke sakstyper det kan innhentes opplysninger, hvem det kan innhentes opplysninger om og hvilke opplysninger som kan innhentes.

Det vises i proposisjonen til at Justis- og beredskapsdepartementet (JD) sendte forslag om en tilsvarende hjemmel i utlendingsloven på høring 17. juni 2011. Integrerings- og mangfoldsdirektoratet skrev i sin høringsuttalelse til JD at de oppfattet behovet for opplysninger om opplæring etter introduksjonsloven som ivaretatt gjennom registreringen i NIR. For øvrig var ingen av høringsinstansene negative til en innføring av den foreslåtte hjemmelen.

1.5.5 Endringer i lov 27. april 2012 nr. 22 om endringer i statsborgerloven

Lov 27. april 2012 nr. 22 om endringer i statsborgerloven trer i kraft 1. januar 2013. Loven omfatter endringer i statsborgerloven § 29. Det innføres et nytt første ledd som presiserer søkerens opplysningsplikt. Videre står det at gjeldende første og annet ledd blir annet og tredje ledd i bestemmelsen.

I proposisjonen fremgår det at de endringene i § 29 som nå foreslås, vil tre i kraft før 1. januar 2013

og at det derfor vil være behov for endringer i lov 27. april 2012 nr. 22 om endringer i statsborgerloven.

Departementet foreslår i proposisjonen at det gjøres endringer i lov 27. april 2012 nr. 22 om endringer i statsborgerloven slik at hele bestemmelsens ordlyd i § 29 går frem av endringsloven. Det vil da bli tydelig hvordan bestemmelsen skal lyde etter 1. januar 2013.

Det vises i proposisjonen til at før endringsloven trer i kraft, kan det bli behov for å lage overgangsbestemmelser som regulerer hvordan man skal behandle søknader som er kommet inn, men som ikke er ferdigbehandlet når loven trer i kraft. Dette vil særlig gjelde de nye reglene om beregning av karenstid. Departementet foreslår derfor å innføre en hjemmel for departementet til å gi overgangsbestemmelser til endringsloven i forskrift.

1.6 Økonomiske og administrative konsekvenser av forslagene

Det vises i proposisjonen til at formålet med regelendringene er å legge til rette for en enklere og forkortet søknadsprosess for søkerne, bedre brukerservice og datakvalitet, samt redusert ressursbruk i forvaltningen. Særlig i den grad statsborgermyndighetene utnytter mulighetene til å innhente opplysninger elektronisk som et supplement til informasjon fremskaffet av søkere og andre, vil tiltakene medføre en gevinst for søkerne, da de slipper å innhente supplerende og oppdatert informasjon selv, samtidig som servicen blir bedre og saksbehandlingstiden kortere.

Det vises i proposisjonen til at det er en uttalt forvaltningspolitisk målsetting at det skal legges til rette for å innhente og gjenbruke informasjon innenfor statsforvaltningen på en automatisert måte, jf. St.meld. nr. 19 (2008–2009) Ei forvaltning for demokrati og fellesskap kap. 6.5. Det er imidlertid opp til organene selv å bestemme når og hvordan de vil utnytte potensialet som forslaget her legger til rette for. De aktuelle offentlige organene har stort sett gode, men noe varierende forutsetninger for å delta i et slikt samarbeid med utlendingsforvaltningen og statsborgerforvaltningen, slik at det vil ta tid før automatisert utveksling av informasjon ev. kan gjennomføres på alle områder. For utlendingsforvaltningen og statsborgerforvaltningen er det allerede besluttet nødvendige tiltak for utvikling av ulike IKT-løsninger (EF-FEKT-programmet).

Også uavhengig av muligheten for automatisert IKT-basert informasjonsinnhenting vil forslagene her medføre effektiviseringsgevinster, ved at oppdatert informasjon kan innhentes manuelt direkte fra et annet offentlig organ, i stedet for å etterspørre dette fra søkeren.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Lise Christoffersen, Håkon Haugli, Hilde Magnusson, Ingalill Olsen og Eirik Sivertsen, fra Fremskrittspartiet, Gjermund Hagesæter, Morten Ørsal Johansen og Åge Starheim, fra Høyre, Trond Helleland og Michael Tetzschner, fra Sosialistisk Venstreparti, lederen Aksel Hagen, fra Senterpartiet, Heidi Greni, og fra Kristelig Folkeparti, Geir Jørgen Bekkevold, viser til regjeringens forslag i Prop. 132 L (2011–2012) Endringer i statsborgerloven og gir sin tilslutning til de foreslåtte endringene i lovens § 29, som gir statsborgermyndighetene adgang til å innhente opplysninger fra andre offentlige organer uten hinder av taushetsplikt.

Komiteen viser til at et enstemmig storting 11. juni 2012 ga tilsvarende adgang til utlendingsmyndighetene, jf. Prop. 95 L (2011–2012) Endringer i utlendingsloven, Innst. 359 L (2011–2012) og Lovvedtak 75 (2011–2012).

Komiteen mener at de samme argumentene om raskere saksbehandling, bedre service til brukerne og økt sikkerhet for at korrekte opplysninger legges til grunn, også gjelder ved behandlingen av søknad om norsk statsborgerskap. Komiteen legger til grunn at forslaget har fått bred støtte blant høringsinstansene og mener at viktige hensyn, som taushetsplikt, personvern og det at det ikke skal innhentes flere opplysninger enn det som er nødvendig i den enkelte sak, er ivarettatt på en betryggende måte, slik det framgår av proposisjonens merknader til de enkelte bestemmelsene i lovforslaget.

3. Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og råar Stortinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om endringer i statsborgerloven

I

I lov 10. juni 2005 nr. 51 om norsk statsborgerskap gjøres følgende endringer:

§ 29 skal lyde:

§ 29 *Opplysnings-, dokumentasjons- og møteplikt*

I forbindelse med behandlingen av en sak etter loven her kan den saken gjelder pålegges å gi opplys-

ninger som kan ha betydning for vedtaket, fremskaffe nødvendig dokumentasjon og å møte personlig.

Dersom det organet som behandler en sak etter loven her, anser det som nødvendig for opplysning av saken, kan organet, uten hinder av taushetsplikt, pålegge følgende organer å utlevere opplysninger i samsvar med forskrift etter tredje ledd:

- a) politiet,
- b) ligningsmyndighetene,
- c) arbeids- og velferdsforvaltningen,
- d) Statens lånekasse for utdanning og
- e) kommunene.

Kongen skal i forskrift gi nærmere regler om hvilke organer som kan pålegge utlevering av opplysninger etter annet ledd, i hvilke sakstyper det kan innhentes opplysninger, hvem det kan innhentes opplysninger om og hvilke opplysninger som kan innhentes.

II

I lov 27. april 2012 nr. 22 om endringer i statsborgerloven gjøres følgende endringer:

§ 29 skal lyde:

§ 29 *Opplysnings-, dokumentasjons- og møteplikt*

I forbindelse med melding eller søknad om norsk statsborgerskap har den saken gjelder, plikt til å framlegge alle opplysninger som kan ha betydning for vedtaket.

I forbindelse med behandlingen av en sak etter loven her kan den saken gjelder pålegges å gi opplysninger som kan ha betydning for vedtaket, fremskaffe nødvendig dokumentasjon og å møte personlig.

Dersom det organet som behandler en sak etter loven her, anser det som nødvendig for opplysning av saken, kan organet, uten hinder av taushetsplikt, pålegge følgende organer å utlevere opplysninger i samsvar med forskrift etter fjerde ledd:

- a) politiet,
- b) ligningsmyndighetene,
- c) arbeids- og velferdsforvaltningen,
- d) Statens lånekasse for utdanning og
- e) kommunene.

Kongen skal i forskrift gi nærmere regler om hvilke organer som kan pålegge utlevering av opplysninger etter annet ledd, i hvilke sakstyper det kan innhentes opplysninger, hvem det kan innhentes opplysninger om og hvilke opplysninger som kan innhentes.

Del II skal lyde:

1. Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.
2. *Departementet kan i forskrift gi overgangsbestemmelser til loven.*

III

1. Loven del I trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.
2. Loven del II trer i kraft straks.

Oslo, i kommunal- og forvaltningskomiteen, den 25. oktober 2012

Aksel Hagen
leder

Lise Christoffersen
ordfører

